

Prof. dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Oponentský posudek diplomové práce

Hana Vítková, Otázka středoamerického průplavu na konci devatenáctého století,
str. 98 rkp.

Hana Vítková si vybrala téma práce, které budí v poslední době opět pozornost v souvislosti se stavebními úpravami jednoho z technických zázraků počátku dvacátého století. Panamský průplav byl intenzivně sledovaným projektem přinejmenším od roku 1869, k problematice existuje obrovská literatura a navíc byl průplav nejen otázkou technickou, ale zejména politickou, což multiplikuje jak množství problémů, tak počet titulů, které jsou průplavu v jeho různých dimenzích věnovány. Z toho důvodu bylo proto téma diplomové práce předem omezeno na otázku průplavu na konci devatenáctého století.

Zde je pak první problém předloženého textu. Diplomantka se nechala unést tématem a pokouší se stručně prezentovat dějiny panamského průplavu od vzniku myšlenky středoamerického průplavu v šestnáctém století s důrazem na století devatenácté, aby nakonec zachytila, stejně stručně i výstavbu díla po roce 1904. Nutně tak musela zůstat jen u uvedení základní faktografie a konstatování některých fundamentálních problémů, na jejichž důkladné zkoumání z různých úhlů jí nezůstal žádný prostor. Už získání faktografických údajů k problematice např. Monroeovy doktríny, panamskému kongresu v roce 1826, britské politice ve střední Americe ve čtyřicátých letech či formování hnutí Manifest Destiny a jejich ideovém pozadí, nemluvě o ekonomické proměně Spojených států v druhé polovině devatenáctého století, která výrazně ovlivňovala, ne-li přímo určovala americkou zahraniční politiku v osmdesátých a devadesátých letech, by vyžadovalo prostudování obrovského množství titulů sekundární literatury a vydaných pramenů. Fyzická nemožnost tento úkol splnit spolu se zdravotními problémy vedly Vítkovou k rozhodnutí resignovat na tento postup a volit studium několika základních publikací, z nichž čerpala materiál pro první část své diplomové práce.

Co se pak týče sekundární literatury, volila stejný přístup i v části druhé, kde sleduje diskuse o stavbě průplavu a její průběh v době, kdy se o realizaci pokoušela společnost reprezentovaná Ferdinandem Lessepsem. Autorka se opírá znovu hlavně o šířeji zaměřené tituly, pokouší se však najít i pramennou základnu především v podobě jedné ze základních edic dokumentů amerických presidentů *A Compilation of the Messages and Papers of the Presidents, 1789-1897* Jamese Richardsona. Adekvátní využití tohoto díla však deformovala

Vítkové výslovně řečená obava, aby analýzou a interpretací pramenů nezkreslila jejich obsah a diplomantka proto uvádí obsáhlé části dokumentů v někdy osobitých překladech, jež jen krátce glosuje. V pasážích věnovaných historickému kontextu problému, který Vítková sleduje, se pak často dopouští, vzhledem k minimálnímu prostoru na zachycení podstaty jevů, generalizací, jimiž historickou realitu spíš zkresluje, než vysvětluje. Občas přitom ovšem navíc zmiňuje z hlediska vlastního tématu naprosté marginálie, jimiž si už tak omezený prostor dále zmenšuje. Jako možná jediná autorka, která se zabývá problematikou panamského průplavu tak zvláště vyzdvihuje jeho význam pro migraci, aniž by ovšem toto tvrzení založila buďto na pramenech nebo přijatelně znějící úvaze. Píše přitom osobitým stylem jak co do slovní zásoby tak stylistiky. V bibliografii jsou pak uvedena zejména klasická díla charakteru syntézy, rozdělení na primární a sekundární zdroje je opět nekonvenční, jsou zařazeny i tituly slovníkového charakteru, omyly se objevují i v citacích.

Navzdory uvedeným skutečnostem a pouze s vědomím velkého úsilí, které autorka při práci na textu vynaložila, doporučuji práci k obhajobě. Její výsledek pak bude dán schopností Vítkové demonstrovat schopnost problematiku práce představit a vysvětlit.

V Praze, dne 21. 5. 2013.

Prof. dr. Josef Opatrný